

Komission lisätalousarvioesitys nro 5 EU:n talousarvioon varainhoitovuodelle 2022

U35/2021 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 5.10.2022 varainhoitovuotta 2022 koskevan lisätalousarvioesityksen nro 5 EU:n yleiseen talousarvioon (COM (2022) 351 final). Komissio esitteli lisätalousarvioesityksensä budjettikomiteassa 5.10. ja siitä käytiin keskustelu 11.10. Seuraava budjettikomitean käsittely on 17.10, jonka jälkeen asia siirtynee Coreper II:n käsittelyyn, todennäköisesti 26.10 pidettävään kokoukseen.

Suomen kanta

Suomi tarkastelee komission ehdotusta kokonaisuutena ja voi hyväksyä komission lisätalousarvioesityksen nro 5/2022.

Suomi pitää tärkeänä, että lisätalousarvioesityksessä pitäydytään monivuotisessa rahoituskehityksessä vuodelle 2022 määriteltyjen enimmäismäärien puitteissa.

Suomi pitää komission tulopuolta koskevia ehdotuksia tarkoituksenmukaisina. Varainhoitoasetuksen artiklan 44 mukaan komissio voi tehdä tuloperusteisia lisätalousarvioesityksiä, kun omia varoja ja muita tuloja koskevaa ennustetta tarkistetaan ajantasaisten talousennusteiden perusteella.

Suomi korostaa EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja humanitaarista tukea Ukrainalle (E 70/2022 vp).

Suomi katsoo, että esitetty Euroopan puolustusteollisuuden väline osaltaan vastaa muuttuneen geopoliittisen tilanteen tuomiin lyhyen aikavälin tarpeisiin erityisesti niiden maiden osalta, jotka ovat lähettäneet paljon puolustusmateriaalia Ukrainaan tai joilla muuttuneen turvallisuustilanteen johdosta on tarve nopeasti täydentää omia puolustustarvikevarastojaan muiden jäsenmaiden kanssa samanlaisella materiaalilla (U 74/2022 vp).

Suomi pitää hyvänä, että komissio on esittänyt lisätalousarviossaan uudelleenkohdennuksia.

Suomi kuitenkin pitää valitettavana, että valtaosa tarpeista esitetään katettavan otsakkeisiin sisältyvän liikkumavaran käyttöön otolla, mikä tarkoittaa, että liikkumavara tulee useissa otsakkeissa kokonaan tai lähes kokonaan käytetyksi.

Suomi muistuttaa, että talousarvion otsakkeiden liikkumavaroja tulisi käyttää ainoastaan, jos tarpeita ei ole muuten mahdollista kattaa käytettävissä olevista määrärahoista esimerkiksi uudelleenkohdentamalla talousarvion sisällä. Tarvittaessa eri rahoitustarpeita on priorisoitava.

Suomi suhtautuu U 74/2022 kirjelmässä varauksellisesti ehdotukseen käyttää liikkumavaraa Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseksi yhteishankintojen avulla -välineen rahoittamisessa. Suomi myös korostaa, että EU:n toimielinten ja virastojen hallintomenojen taso sekä henkilöstömäärä on pidettävä maltillisena ja korkeasta inflaatiosta sekä nopeasti nousevista energiahinnoista aiheutuneisiin kohonneisiin kustannuksiin olisi etsittävä mahdollisimman paljon kompensoivia säästöjä muualta.

Suomi pyrkii vaikuttamaan ehdotuksen sisältöön neuvotteluissa siten, että rahoituksen uudelleenkohdentamisen mahdollisuudet selvitetään mahdollisimman pitkälle.

Mikäli ehdotuksen sisältö muuttuisi neuvoston käsittelyssä, Suomi arvioisi ja voisi hyväksyä muutoksia ottaen huomioon Suomen kokonaisuuden.

Pääasiallinen sisältö

Lisätalousarvioesityksellä nro 5/2022 päivitetään vuoden 2022 EU:n talousarvion meno- ja tulopuolta.

Kaikkiaan komission mukaan lisätalousarvioesityksen nro 5/2022 nettovaikutus olisi menoihin yhteensä 447,5 miljoonan euron lisäys sitoumuksina ja 741,1 miljoonan euron vähennys maksuina. Tulojen osalta vaikutus olisi yhteensä 3 779 miljoonan euron vähennys jäsenmaiden BKTL-maksuosuuksiin. Vaikutus syntyy lähinnä maksumäärärahojen alenemisestä sekä perinteisen omien varojen osuuden kasvusta.

Seuraavassa on soveltuvin osin kuvattu tarkemmin lisätalousarviossa esitettäviä muutoksia.

Sisämarkkinaohjelman ruokaturvan-alaohjelma

Otsakkeen 1 Sisämarkkinaohjelman alaiseen Ruokaturva-ohjelmaan esitetään lisättäväksi 70 miljoonaa euroa kattamaan jäsenmaissa levinneiden lintuinfluenssan ja sikainfluenssan aiheuttamia kuluja. Lisäys otettaisiin otsakkeen käyttämättömästä liikkumavarasta (marginaali). Lisärahoitustarve on kokonaisuudessaan 73,8 miljoonaa euroa, josta 3,8 miljoonaa saadaan uudelleenkohdentamalla kemikaaliviraston (ECHA) ja arvopaperimarkkina- viranomaisen (ESMA) säästyneistä määrärahoista.

Verkkojen Eurooppa –välineen (CEF) liikenneohjelmalle esitetään palautettavaksi 1,8 miljoonaa euroa, jotka oli varattu ReFuelEU-aloitteen alla lentoturvallisuusvirastolle (EASA) aiheuttamien lisäkulojen kattamiseen. Aloitteen lainsäädäntöprosessi on edennyt odotettua

hitaammin, joten määrärahat esitetään palautettavaksi CEF:iin. Kyseessä on uudelleen kohdennettujen varojen palauttaminen alkuperäiseen tarkoitukseensa eikä aiheuta vaikutuksia määrärahojen kokonaismäärään.

Unionin pelastuspalvelumekanismi

Komission mukaan erikoistuneelle kapasiteetille, jolla torjutaan metsäpaloja EU:ssa, on tarvetta. Komission mukaan metsäpalojen torjuntaan pyritään luomaan pysyvä lentolaivuus. Tätä varten hankittaisiin ja vuokrattaisiin helikoptereita ja kevyitä lentokoneita. Lisäksi komission mukaan EU:n pelastuspalvelumekanismiin (UCPM) tarvitaan lisävaroja loppuvuodelle Ukrainan pakolaisten auttamiseksi.

Komissio ehdottaa kuluvalle vuodelle pelastuspalvelumekanismiin määrärahojen lisäämistä 138,5 miljoonalla eurolla. Lisäyksestä 130,8 miljoonaa euroa otettaisiin otsakkeen 2b käyttämättömästä liikkumavarasta ja tämän jälkeen otsakkeen liikkumavara olisi täysimääräisesti käytetty. Lisäyksestä 7,8 miljoonaa euroa kohdennettaisiin uudelleen otsakkeen sisällä Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) ja Euroopan lääkeviraston (EMA) määrärahoista. Komissio ei esitä pelastuspalvelumekanismiin maksuihin muutosta tässä lisätalousarvioesityksessä.

Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamista yhteistoiminnallisten hankintojen avulla koskeva väline (EDIRPA) ja Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA)

Komissio julkaisi 19.7.2022 asetusehdotuksen Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamista yhteistoiminnallisten hankintojen avulla koskevan välineen perustamisesta (COM (2022) 349 final). Komission asetusehdotuksen mukaan välineen budjetti olisi yhteensä 500 miljoonaa euroa vuosille 2022-2024 ja sitä rahoitettaisiin rahoituskehyksen otsakkeen 5 (Turvallisuus ja puolustus) liikkumavarasta sekä joustovälineestä.

Komission ehdotukseen sisältyvän rahoituselvityksen mukaisesti lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan uuden budjettilinjan luomista välineen toimintamenoille sekä 83 miljoonan euron sitoumusmäärärahojen asettamista varaukseen. Sitoumukset konkretisoituisivat maksuina 2023 vuodesta alkaen. Lisäksi lisätalousarvioesityksessä esitetään 0,7 miljoonan euron lisäystä sitoumuksina Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskukselle (EMCDDA) palkkakustannuksista selviytymiseen sekä tieto- ja viestintätekniikan sekä kyberturvallisuusinvestointeihin. Tarvittavat varat siirrettäisiin otsakkeen 5 (Turvallisuus ja puolustus) liikkumavarasta.

EU:n hallintomenot ja eläkkeet

Otsakkeessa 7 (EU:n yleinen hallinto) vahvistettaisiin hallintomeneihin ja eläkkeisiin liittyviä sitoumus- ja maksumäärärahoja noin 163 miljoonalla eurolla johtuen korkeasta inflaatiosta sekä nopeasti nousevista energiahinnoista. Tästä 11,7 miljoonaa euroa lisättäisiin komissiolle, 78,2 miljoonaa euroa kaikkien instituutioiden henkilökunnan eläkkeisiin, 8,9 miljoonaa euroa Eurooppa-kouluille sekä yhteensä 64,3 miljoonaa euroa muille instituutioille (pois lukien Eurooppa-neuvosto ja neuvosto, Euroopan tilintarkastustuomioistuimien sekä Euroopan oikeusasiamies). Euroopan parlamentille esitetty lisäys olisi noin 48,8 miljoonaa euroa. Sitoumusmäärärahojen lisäys otetaan täysimääräisesti otsakkeen 7 käyttämättömästä liikkumavarasta.

Maksumäärärahat otsakkeissa 2b ja 3

Komissio tekee joka vuosi yleissiirtoehdotuksen, joka perustuu siihen, miten talousarvio on tosiasiallisesti toteutunut ja millainen varainhoitovuoden lopun maksumäärärahatilanteen odotetaan olevan. Tarkoituksena on kuluvan varainhoitovuoden maksumäärärahojen tasapainottaminen talousarvion maksumäärärahojen puitteissa.

Komissio antoi 5.10.2022 vuoden 2022 maksumäärärahoja koskevan yleissiirtoehdotuksen, jota käsitellään budjettikomiteassa. Yleissiirto osoitti noin 2,9 miljardin euron alikäytön tiettyjen ohjelmien maksujen osalta. Tätä vasten oli vastaavasti noin 2 miljardin edestä ohjelmia joiden maksut tarvitsivat vahvistusta. Jäljelle jää komission mukaan noin 0,9 miljardin euron osuus maksuja, joita ei ole mahdollista käyttää vuoden 2022 aikana. Lisätalousarvioehdotuksessa komissio esittää siten tuon jäljelle jäävän osan noin 0,9 miljardia vähentämistä vuoden 2022 talousarvion maksuista, jotta vältetään menojen ylijäämän tilanne vuoden lopussa. Siten komissio ehdottaa, että maksumäärärahojen tasoa lasketaan otsakkeen 2b EU:n terveysohjelmassa 129,2 miljoonalla eurolla sekä otsakkeen 3 maaseudun kehittämisen ohjelmassa 775 miljoonalla eurolla. Maksumäärärahojen tarve on arvioitua pienempi näissä ohjelmissa.

Otsakkeessa 2b maksumäärärahoja voidaan pienentää EU:n Terveystoimissa, johtuen erään ison ja kompleksisen projektin alun perin odotettua kauemmin kestäneestä tarjouskilpailusta, mikä johtaa projektin sopimuksen allekirjoittamiseen vasta vuoden 2022 lopulla. Näin ollen vastaavat maksut erääntyvät vasta myöhemmin vuosina. Tämä on otettu jo huomioon vuoden 2023 talousarvioesityksessä.

Otsakkeessa 3 maksumäärärahoja voidaan pienentää maaseudun kehittämisen ohjelmassa johtuen elpymisvälineen kautta rahoitettavien toimien kasvusta sekä projektien lykkäämisestä kohonneiden kustannusten vuoksi.

Tulot

Komissio on päivittänyt perinteisiä omia varoja koskevia ennusteita huomioimalla ennakoitua suuremman tuontitullien kertymän kuluvan vuoden tammi-lokuun aikana. Suurempi kertymä johtuu osittain tiettyjä tuontihyödykkeitä koskevista tullien aliarvostustapauksista ja näihin tapauksiin liittyvien tullitulojen korjaamisesta. Perinteisiä omia varoja koskevaa ennustetta nostetaan lisätalousarvioesityksessä yhteensä 3 285 miljoonalla eurolla.

Euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden osalta unionin talousarvio muunnetaan kansalliseksi valuutaksi käyttäen varainhoitovuotta edeltävän kalenterivuoden viimeisen noteerauspäivän valuuttakurssia. Esimerkiksi vuodelle 2022 käytetään 31.12.2021 kurssia muunnettaessa unionin talousarvio euroista kansallisiksi valuutoiksi.

Jäsenvaltioiden vuosittaiset maksusuorudet maksetaan joka kuukausi eli kahdestoistaosissa ja jokainen maksettu erä kirjataan kirjanpitoon sen kuukauden valuuttakurssija käyttäen, jolloin maksu suoritetaan. Näin ollen 31.12. käytetyn talousarvion muuntokurssin ja maksukuukauden kirjanpitokurssin väliset erot johtavat eroihin talousarvion euromääräisten omien varojen määrien välillä. Valuuttakurssikehitys on ollut negatiivista kuluvan vuoden aikana. Budjettialijäämän riskin vähentämiseksi talousarvioon ehdotetaan lisättäväksi 247 miljoonaa euroa valuuttakurssierojen kattamiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Lisätalousarvioesityksen oikeusperusta on SEUT 314 artikla ja Euratom 106 A artikla; erityinen lainsäätämisyjärjestys, määräenemmistö neuvostossa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Lisätalousarvio edellyttää neuvoston ja parlamentin käsittelyä. Euroopan parlamentissa komission ehdotuksen käsittelystä vastaa budjettivaliokunta, minkä jälkeen asiasta äänestetään täysistunnossa.

Kansallinen valmistelu

Tämä perusmuistio on käsitelty ja asia on sovitettu yhteen valtioneuvoston sisällä EU 34 (budjetti- ja hallintoasiat) -jaoston kirjallisessa menettelyssä 13.10-17.10.2022

Eduskuntakäsittely

Lisätalousarvioesityksellä nro 5/2022 ehdotetaan täydennettäväksi EU:n vuoden 2022 talousarviota, joka on eduskunnassa käsitelty U-asiana U 35/2021 vp. Lisätalousarvioesityksestä nro 5/2022 toimitetaan eduskunnalle selvitys tällä U-jatkokirjelmällä, joka liitetäisiin em. U-asiaan. (Ks. SuVP 26/2021 vp – SuVEK 54/2021 vp.)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Lisätalousarvioesityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komission lisätalousarvioesityksen nro 5/2022 nettovaikutus olisi yhteensä +447,5 miljoonaa euroa sitoumuksina ja -741,1 miljoonaa euroa maksuina lisätalousarvioesitys nro 4/2022 verrattuna.

Lisätalousarvioesityksen nro 5/2022 mukaan Suomen EU-maksut laskisivat 66 miljoonaa euroa komission edellisestä lisätalousarvioesityksestä nro 4/2022, jolloin Suomen maksuosuus laskisi 2 306 miljoonaan euroon vuonna 2022. Suomen maksuosuuden laskuun kokonaisuutena vaikuttaa ennen kaikkea perinteisten omien varojen ennustettua korkeampi määrä, joka vaikuttaa alentavasti jäsenvaltioilta BKTL omalla varalla kerättävään määrään (täydentävänä varana).

Sitoumusten kasvu, käyttämättömien liikkumavarojen käyttöönoton takia, konkretisoituisi maksuiksi vasta vuoden 2022 jälkeen: tästä Suomen laskennallinen maksuosuus olisi myöhemmin vuosina noin 8 miljoonaa euroa, verrattuna siihen, että näitä liikkumavaroja ei olisi otettu käyttöön.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komissio antoi 5.10.2022 vuoden 2022 talousarvion maksumäärärahoihin liittyvän yleissiirtoehdotuksen DEC 16/2022 (doc. 13058/22).

Komission asetusehdotuksesta Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamista yhteistoinnallisten hankintojen avulla koskevan välineen perustamisesta (EDIRPA) (COM (2022) 349 final) on annettu eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä U 74/2022 vp.

Asiakirjat

COM(2022) 351 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO Vesa Kulmala, +358 295 530 548, etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/425/2022

Liitteet**Viite**